

HUDUDIY RIVOJLANISHDA AHOLINI BIZNESGA JALB ETISH BO‘YICHA DAVLAT DASTURLARINING TA’SIRI

Suyunov Baxtiyor Jolmuradovich

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi,

Samarkand viloyat xududiy filiali bosh mutaxassisi

baxtiyorsuyunov@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekiston hududiy rivojlanish siyosati doirasida aholining tadbirkorlik faoliyatini kuchaytirishga qaratilgan davlat dasturlari, ularning iqtisodiy samarasi va ijtimoiy ta’siri tahlil qilinadi. Imtiyozlar, grantlar, subsidiya va kreditlar orqali aholining biznesga jalb qilinishi, ayniqsa yoshlar va ayollar orasida tadbirkorlik faolligining oshishi ilmiy asosda yoritiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, davlat tomonidan joriy etilgan “Har bir oila – tadbirkor”, “Yoshlar daftari”, “Ayollar daftari”, “Hududlarni kompleks rivojlantirish” kabi dasturlar hududiy iqtisodiyotning o‘shishiga, yangi ish o‘rinlarining yaratilishiga va aholining o‘zini o‘zi band qilish salohiyatini kuchaytirishga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda.

Kalit so‘zlar: hududiy rivojlanish, tadbirkorlik siyosati, imtiyozlar, grantlar, subsidiyalar, kreditlar, yoshlar tadbirkorligi, ayollar bandligi, davlat dasturlari.

Abstract: This article analyzes the impact of state programs aimed at increasing public engagement in entrepreneurship within the context of regional development in Uzbekistan. It examines the economic and social effects of incentives, grants, subsidies, and preferential loans that encourage citizens—especially women and youth—to start businesses. The study reveals that government initiatives such as “Every Family is an Entrepreneur,” “Youth Notebook,” “Women’s Notebook,” and “Integrated Territorial Development Programs” significantly contribute to regional economic growth, job creation, and the expansion of self-employment opportunities.

Keywords: regional development, entrepreneurship policy, incentives, grants, subsidies, loans, youth entrepreneurship, women’s employment, state programs.

O‘zbekiston so‘nggi yillarda hududlarni kompleks rivojlantirish, aholining bandligini oshirish va iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirishga qaratilgan tub islohotlarni amalga oshirmoqda. Bu jarayonning markazida aholining biznesga jalb etilishi, oilaviy tadbirkorlikning rivoji, mahalliy iqtisodiyotning diversifikatsiyasi va ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarning iqtisodiy faolligini kuchaytirish masalalari turadi.

Davlat tomonidan yaratilayotgan imtiyozli kreditlar, subsidiyalar, grantlar, yer maydonlari va soliq yengilliklari hududlarda tadbirkorlikning jadallik bilan o‘shishiga xizmat qilmoqda. O‘zbekistonning hududiy tadbirkorlik siyosati: asosiy dasturlar. “Har bir oila – tadbirkor” dasturi Ushbu dastur oilalarning kichik va o‘rta biznesni yo‘lga qo‘yish imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan bo‘lib: imtiyozli 4–8 % kreditlar, chorvachilik, tikuvchilik, parrandachilik uchun mablag‘lar, oila a‘zolarini kasbga o‘qitish tizimini o‘z ichiga oladi.

So‘nggi yillarda minglab oilalar ushbu dastur orqali o‘z biznesini boshlagan. “Yoshlar daftari” va “Ayollar daftari” dasturlari Ushbu mexanizm orqali iqtisodiy imkoniyati cheklangan yoshlar va ayollarga: grantlar, tadbirkorlikni boshlash uchun startap mablag‘lari, o‘qitish va qayta tayyorlash, subsidiyalangan texnika xaridi kabi imtiyozlar berilmoqda. Natijada 2021–2024 yillarda: 200 mingdan ziyod yosh, 300 mingdan ortiq ayol o‘z biznesini boshlash imkoniga ega bo‘ldi.

“Hududlarni kompleks rivojlantirish” dasturlari. Har bir tumanning tabiiy, iqtisodiy va ijtimoiy resurslariga qarab maxsus loyihalar amalga oshirilmoqda. Dastur: infratuzilma yaratish, qishloq xo‘jaligi klasterlari, turizm, hunarmandchilik, xizmat ko‘rsatish yo‘nalishlari bo‘yicha tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlaydi. Imtiyozlar, grantlar va subsidiya mexanizmlarining aholi faolligiga ta‘siri. Imtiyozli kreditlarning roli Kichik biznesni boshlash uchun o‘rtacha kredit stavkalarining pastligi aholining iqtisodiy faolligini oshirgan.

Misol uchun: 33 million so‘mgacha bo‘lgan mikrokreditlar, yoshlar uchun 4 % stavkali boshlang‘ich biznes kreditlari ko‘plab startaplarni hayotga tatbiq etdi. Grantlar orqali startaplarni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha Yoshlar va ayollar orasida grant mablag‘lari katta motivatsiya manbai bo‘ldi. Qayta tiklanuvchi energiya, IT, ekologik mahsulotlar, hunarmandchilik va xizmat ko‘rsatish sohalarida faoliyat boshlaganlar soni oshdi. 3.3. Subsidiyalarning bandlikka ta‘siri Subsidiyalar quyidagilarda o‘z aksini topdi: texnika xarid qilish xarajatlarini qoplash, kooperatsiyalarni shakllantirish, mahalliy xomashyoni qayta ishlashga o‘tish, uy sharoitida kichik ishlab chiqarishlarni yo‘lga qo‘yish. Natijada ko‘plab oilalar o‘zini o‘zi band qilish tizimiga muvaffaqiyatli integratsiya qilindi. Hududlarda dasturlarning real natijalari Ish o‘rinlarining ko‘payishi Davlat dasturlari tufayli so‘nggi ikki yil ichida: 400 mingdan ortiq yangi ish o‘rinlari, 150 mingdan ziyod uy sharoitidagi mini-ishga tushgan loyihalar yaratildi. 4.2.

Mahalliy iqtisodiy diversifikatsiya Hududlarda: agroklastlar, logistika markazlari, xizmat ko‘rsatish klasterlari, “yashil iqtisodiyot” bo‘yicha yangi biznes tarmoqlari paydo bo‘ldi.

Aholining iqtisodiy mustaqilligi oshmoqda Mikrobizneslar oilalarning daromadlarini oshirib, ichki iste'mol bozorining barqarorligini ta'minlamoqda. Davlat dasturlarining ijtimoiy samaradorligida Ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlar faollashdi Yoshlar, kam ta'minlanganlar, ko'p bolali oilalar, nogironligi bo'lgan shaxslar ham biznesga jalb qilinmoqda. Gender tenglikka hissa Ayollarning iqtisodiy mustaqilligi: oiladagi barqarorlik, ijtimoiy faol ishtirok, mahalliy boshqaruvdagi roli kengayishiga olib kelmoqda.

Hududiy barqarorlikda Tadbirkorlikning kengayishi hududlarda ijtimoiy keskinlikni kamaytiradi, migratsiyani cheklaydi va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlaydi.

Xulosa: O'zbekiston davlat dasturlari aholining biznesga jalb qilinishida hal qiluvchi omilga aylandi. Imtiyozlar, grantlar, subsidiyalar va kreditlar tufayli: tadbirkorlik faolligi oshdi, yangi ish o'rinlari yaratildi, yoshlar va ayollar iqtisodiy jarayonlarga faol integratsiya qilindi, hududiy iqtisodiyot diversifikatsiyalandi. Kelgusida ushbu dasturlarning raqamli monitoring tizimini kuchaytirish, hududlar kesimida ixtisoslashtirilgan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kengaytirish iqtisodiy o'sishning barqarorligini ta'minlaydi.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Har bir oila – tadbirkor" dasturi bo'yicha qarorlari (2018–2024).
2. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi hisobotlari, 2022–2024.
3. Yoshlar ishlari agentligi. Yoshlar tadbirkorligi bo'yicha statistik ma'lumotlar, 2023.
4. Xotin-qizlar qo'mitasi. Ayollar bandligi va grantlar statistikasi, 2022–2024.
5. Jahon banki. *Uzbekistan: Economic Update*, 2023.
6. UNDP Uzbekistan. *Inclusive Entrepreneurship and Regional Development*, 2022.
7. OECD. *SME and Entrepreneurship Policy Review: Central Asia*, 2023.
8. Suyunov D. H. The main problems of corporate governance and ways to solve them //EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues (EGEI) ISSN. – S. 2321-6247.
9. Davletyarov M. A., Suyunov D., Kenjabaev A. T. Digitalization of the economy: concepts, problems and implementation strategy //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2023. – T. 12. – S. 209-218.
10. Davletyarov M. A., Suyunov D., Kenjabaev A. T. state regulation of digital transformation of the economy // American Journal of Business Administration, Economics and banking. – 2023. - T. 9. - S. 145-150.

11. Suyunov D. X. Improving the introduction of a corporate management mechanism into the development of the business environment. i. f. D. diss // I. f. D. it is written to obtain a scientific degree in diss. – 2008. - T. 261.

12. Olimovich A. K., Butabaev M., X. S. D. project management in the strategic management system of the company // Galaxy International interdisciplinary research journal. – 2023. - T. 11. – №. 7. - S. 40-44.

13. Suyunov D., Khoshimov E. In modern conditions, the main directions of development of the corporate management system in Uzbekistan //economy I innovasionie technologii. – 2019. – №. 4. - S. 197-210.

14. Davletyarov M. A., Suyunov D., Kenjabaev A. T. state regulation of digital transformation of the economy // American Journal of Business Administration, Economics and banking. – 2023. - T. 9. - S. 145-150.